

Poznámky zo

SLOVENSKÉHO JAZYKA

pre 3. ročník
gymnázií
a stredných škôl

Autor: Martin Šlota

Zdroj: <http://www.zones.sk>

Používanie materiálov zo ZONES.SK je povolené bez obmedzení iba na osobné účely a akékoľvek verejné publikovanie je bez predchádzajúceho súhlasu zakázané.

OBSAH

OBSAH	2
NÁUČNÝ ŠTÝL	3
INTERNACIONALIZÁCIA, FORMALIZÁCIA A POPULARIZÁCIA NÁUČNÉHO ŠTÝLU.....	3
LEXIKA NÁUČNÉHO ŠTÝLU	3
MORFOLÓGIA A SYNTAX	3
VZŤAH SLOVENČINY A ČEŠTINY Z HĽADISKA NÁUČNÉHO ŠTÝLU.....	4
ZÁKLADNÉ ROZDIELY MEDZI SLOVENČINOU A ČEŠTINOU.....	4
<i>Hláskoslovie a výslovnosť</i>	4
<i>Tvaroslovie a skladba</i>	4
<i>Slovná zásoba (lexika)</i>	5
Rozdelenie spoluhlások podľa znelosti.....	5
VÝKLADOVÝ SLOHOVÝ POSTUP	6
ÚVAHA	6
<i>Výrazy</i>	7
<i>Umelecká úvaha (úryvok z diela Ulysses (James Joyce))</i>	7
MOTTO	7
ZVUKOVÁ A GRAFICKÁ STRÁNKA SLOVENČINY	8
VÝVIN PÍSMO.....	8
SPISOVNÁ VÝSLOVNOSŤ (ORTOEPIA)	8
PROZODICKÉ VLASTNOSTI REČI – INTONÁCIA	8

NÁUČNÝ ŠTÝL

INTERNACIONALIZÁCIA, FORMALIZÁCIA A POPULARIZÁCIA NÁUČNÉHO ŠTÝLU

- používa sa tam, kde treba sprostredkovať odborné informácie a vedecké poznatky
- s rozvojom vedy a techniky ho treba čím ďalej tým viac
- internacionalizácia – preberanie cudzích slov (najčastejšie z angličtiny), ktoré neprekladáme a ich používanie
- formalizácia:
  - texty strácajú ucelenú podobu, viac sa vyskytujú tabuľky, schémy, grafy, vzorce, ..., ktoré už nemajú takú ucelenú podobu
  - praktické, rýchlejšie
- používajú sa v ňom zložené súvetia ⇒ množstvo interpunkčných znamienok, vsuvkov a vložených viet
- dve odnože:
  - vedecko-náučný štýl → pre užšiu vrstvu špecialistov
  - populárno-náučný štýl → pre široké vrstvy

Vedecko-náučný štýl	Populárno-náučný štýl
Termíny, knižné slová	Voľnejší výber slov
Prísne logické kompozícia	Voľnejšia kompozícia, bohatšie členenie textu na odseky
Náročná, ale stereotypná štylizácia z hľadiska morfológie a syntaxe	Pestrejšia, pôsobivá štylizácia; beletristické a rečnícke prvky
Presná vedecká argumentácia a citácia alebo parafrázovanie; bibliografia	Voľná citácia alebo parafrázovanie bez bibliografie
Neutrálnosť, nezaujatosť výkladu	Silná didaktická a presvedčacia zložka (postoj autora)

LEXIKA NÁUČNÉHO ŠTÝLU

1. prevládajú nociónálne (pojmové) slová, nepoužívajú sa expresívne a emocionálne slová
2. terminológia: presné, jednovýznamové, ustálené výrazy – termíny:
  - a) domáce:
    - 1) jednoslovné (množina, kyselina, životnosť, ...)
    - 2) viacslovné (štepársky nôž, ...)
    - 3) zložené (vodovod, drevoryt, ...)
  - b) cudzie (sputnik, komputerizácia, diskusia, psycholingvistika, ...)
  - c) hybridné (alogický → nelogický, ...)
  - d) doslovné preklady = kalky (geografia – zemepis, ...)
3. knižné slová (značný, rozsiahly namiesto veľký; prakticky namiesto vlastne, v podstate, zhruba; ...)
4. skratky (atď.), značky (SND), skratkové slová (PhDr.)
5. multiverbizácia, univerbizácia

MORFOLÓGIA A SYNTAX

1. **Ustálenie nových väzieb** – v niektorých prípadoch sa ušľachťuje v odbornom štýle iná pádová väzba, ako sa používa v iných štýloch, napr. akuzatívna bezpredložková väzba (priamy pád) – napr. uvažovať niečo, napomáhať niečo
2. **Zložené prídavné mená bez spojovníka a so spojovníkom:**
  - pokiaľ prídavné mená vyjadrujú priradenosť (parataxu), používa sa spojovník (napr. vedecko-technický – veda aj technika)
  - pokiaľ prídavné mená vyjadrujú podradenosť (hypotaxu), spojovník sa nepoužíva (napr. literárnovedný – literárna veda)
3. **Enumeratívnosť** (vypočítavanie):
  - viacnásobný vetný člen – pokiaľ vyjadruje rôzne veci, píše sa s čiarkou (napr. pokojné, príjemné chvíle)
  - rozvíjajúci vetný člen – pokiaľ vyjadruje jednu vec, píše sa bez čiarky (napr. múdry inteligentný muž)
4. **Kondenzované** (zhustené) **vyjadrovanie:**

- menné vyjadrovanie proti slovesnému (napr. Pozývame vás za účelom prerokovania vašej sťažnosti.; Pozývame vás, aby sme s vami prerokovali vašu sťažnosť.)
  - príčastia a prechodníky (napr. Prístroj zostrojený naším kolektívom zlepšovateľov je...; Prístroj, ktorý zostrojil XY, je...)
5. **Pasívum** (trpný rod) – podmet nie je činiteľ deja (napr. Návrh sa predkladá na posúdenie.)
  6. **Autorský plurál** – 1. osoba plurálu alebo neosobné vyjadrenie (napr. Mihli by sme usúdiť, že...; Dalo by sa usúdiť, že...)
  7. **Vsuvky** (parentézy):
    - na upresnenie nejakého pojmu
    - graficky umiestnené medzi pomlčkami alebo v zátvorke; bodkočiarka, dvojbodky
  8. **Spájacie výrazy vo vete alebo medzi vetami** – napr. takže; predpokladáme, že; z toho vyplýva; ak – tak; potom; teda; t.j.; čiže; možno zhrnúť, že; treba povedať, že; v prípade, že; jednak – jednak; pomocou; prostredníctvom
  9. **Grafické označovanie jednotlivých odsekov teoretického náučného textu** (napr. 1.0, 1.1, 1.2, 1.3, ...; rozličné typy zátvoriek a úvodzoviek, paragrafy v zákonníkoch, vysvetlivky pod čiarou a pod.)

VZŤAH SLOVENČINY A ČEŠTINY Z HĽADISKA NÁUČNÉHO ŠTÝLU

- dva najpodobnejšie slovanské jazyky, veľmi sa ovplyvňujú
- výrazy z češtiny prenikajú do slovenčiny (napr. slangové výrazy – kočka, fáro, prúser, ...) a výrazy zo slovenčiny prenikajú do češtiny (napr. dovolenka, výdobytek, horkotěžko)

ZÁKLADNÉ ROZDIELY MEDZI SLOVENČINOU A ČEŠTINOU

Hláskoslovie a výslovnosť

1. čeština má tieto osobitné hlásky a písmená:
  - ř – *řeč, řeřicha, hořký, peř,* ...
  - ou – *soud, pouť, nesou,* ...
  - ů – *můj, kůň, dům, půjčítí,* ...
  - ě – *po d, t, n, p, b, m, v: děti, těsto, někdo, země* (vyslovuje sa zemně), *běží, věc...*
2. v češtine nie sú tieto hlásky, ktoré má slovenčina:
  - ä – v češtine je ě alebo a: *pět, hřibě, maso,* ...
  - ia – v češtine je á/í: *žák, pátý, ulicím,* ...
  - ie – v češtine je é/í: *polévka, mléko, vím,* ...
  - iu – v češtine je í: *cizí paní,* ...
  - ô – v češtine je ů/o: *půda, můj, osmý,* ...
  - ľ – v češtine je l: *súl, spisovatel, lidé,* ...
  - í – v češtine je lou: *sloup, tlouci, hloubit,* ...
  - ř – v češtine je r: *vršek, vrba, vrtat,* ...
  - dz – v češtine je z: *mez, hovězí, házet, saze,* ...
  - dž – v češtine je z: *sází, hází* (ale: *džez, džem*), ...
3. skupina aj je v v češtine ej: vejce, nejlepší, dej, ...
4. striedanie spoluhlások je v češtine častejšie v tvorení (odvodzovaní) slov i v tvorení tvarov:
  - k – c/č: *ruce, matčin,* ...
  - h – z: *mnozí, na noze,* ...
  - ch – š: *macešín, ropušín,* ...
  - d, t, n – d', t', ň: *mladí, zlatí, pěkní*
5. v češtine neplatí rytmické krátenie, často nasledujú dve aj tri dĺžky za sebou: *dávám, bílý, zpívání,* ...
6. spodobovanie spoluhlások:
  - nie je v češtine také dôsledné ako v slovenčine – píše sa a vyslovuje sa: *seznámit, se strany, složití, k moři,* ...
  - niekedy sa pripúšťa aj dvojaká výslovnosť – napr. *nashledanou* (*naschledanou i nazhledanou*)

Tvaroslovie a skladba

1. v češtine sa bežne používa vokatív (piaty pád): *pane učitelí, Evo, paní doktorko,* ...
2. častejšie sú dvojtvary: *mužovi* aj *muži, bratrovi* aj *bratru*, najmä v spojeniach gramaticky rovnakých slov, napr. *panu učitelí, občanu Novákovi,* ...

3. v akuzatívne a inštrumentáli plurálu substantív mužského a stredného rodu sú tvary: *hrdiny, hochy, hrady; s moři, se srdci, nad městy, ...*
4. prídavné mená majú aj menný tvar v prísudku: *jsem zdráv, je nemocen, ...*
5. slovesá v češtine:
  - majú veľa dvojtvarov, napr.: *bydlet/bydlit, leje/lije, píšu/píší*; tvary s tematickou morféomou –i– sa hodnotia ako knižné (vyšší štýl)m
  - v 1. osobe singuláru sú prípony –m, –u, –i: *vidím, vedu, kryji, ...*
  - v 3. osobe plurálu sú prípony –ou(i), –í: *vedou, rozumějí, osolí, zní/znějí*,
  - v tvare minulého času sa nevkladá –o–: *nesl, sedl, ...*
6. čeština má niektoré odlišné väzby tam, kde slovenčina používa priamu väzbu s akuzatívom: *dosáhnout něčeho* (dosiahnuť niečo), *všítmat si něčeho* (všímať si niečo), ...
7. čeština častejšie používa trpné prídavné slovesá: *Tato kniha je čtena.* (Táto kniha sa číta.), ...
8. v súvetiach má čeština niektoré odlišné spájacie výrazy: *jenž* (ktorý), *neboť* (lebo, pretože), *aniž* (bez toho, aby), *zda* (či), *ať – nebo*, *jelikož* (keďže), *jestli* (ak), *nýbrž* (skôr), *-li* (*nebude-li*) (ak), *prý* (vraj), *poněvadž* (keďže, pretože), ...
9. osobitným útvarom češtiny ako národného jazyka je tzv. obecná čeština, ktorá sa čiastočne odlišuje od spisovnej češtiny vo výslovnosti, v niektorých tvaroch i v slovníku – napr. namiesto spisovného *být* je v obcej češtine *bejt*, namiesto *který* je *ktorej*, ...
10. odlišné použitie predpôň s- a z- (spochybňovať → zpochybňovať)

Slovní zásoba (lexika)

1. niektoré české slová sú veľmi odlišné od slovenčiny: *vesnice, venkov, prý, teď, půjčit, kopřiva, polštář, čáp, řezník, ...*
2. niektoré české slová však môžete poznať z nárečí alebo zo starších diel umeleckej literatúry (niekedy majú v slovenskom nárečí iný význam: *sklep, hřbitov, kmín, žito, žízeň, polibek, hospodář, ...*
3. niektoré cudzie slová majú v češtine iný rod alebo iný prepis (pravopis): *varianta* (čes.) – *variant* (slov.), *foném* (čes.) – *fonéma* (slov.), *grafém* (čes.) – *graféma* (slov.), *team* (angl.) – *tým* (čes.) – *tím* (slov.), *teze* (čes.) – *téza* (slov.), *crocodile* (angl.) – *krokodíl* (slov.) – *krokodýl* (čes.), *tiger* (angl.), *tiger* (slov.), *tyger* (čes.)

Rozdelenie spoluhlások podľa znelosti

- znelé: b, d, d', g, dz, dž, z, ž, h, v
- neznelé: p, t, t', k, c, č, s, š, ch, f
- znelé zvučné: m, n, ň, l, l', l', r, r', j

VÝKLADOVÝ SLOHOVÝ POSTUP

- cieľ – analýza a vysvetlenie vývinových, príčinných a následných vzťahov medzi predmetmi a javmi
- písomné útvary náučného štýlu – výklad, referát, recenzia, štúdia, úvaha, esej
- hybridy:
  - esej, úvaha – prelínanie umeleckého a náučného štýlu
  - odborný opis – prelínanie náučného štýlu s opisným slohovým postupom
- najčastejší útvar výkladového slohového postupu je učebnicový výklad:
  - 3 časti – úvod, jadro, záver
  - vlastný výklad sa nachádza v jadre
  - často sú použité dôkazy, argumenty a príklady
  - pri vysvetľovaní sa používajú postupy logického myslenia: indukcia, argumentácia, analýza (rozbor, rozklad) a syntéza (zhrnutie), ale aj analógia, komparácia (porovnávanie), konkretizácia (znázornenie), exemplifikácia (doloženie na príkladoch), aplikácia (použitie, prenesenie poznatkov), generalizácia (zovšeobecnenie)
- indukcia (z lat. *in-ducere* = viesť do) – logická myšlienková činnosť, ktorou sa z jednotlivých konkrétnych príkladov vyvodzuje všeobecný záver
- dedukcia (z lat. *de-ducere* = viesť z) – logická myšlienková činnosť, ktorou sa zo zovšeobecnenia odvodzujú jednotlivé prípady
- analógia (zhoda, obdoba, pripodobenie):
  - myšlienková operácia s touto schémou: Objekt A má vlastnosti a, b, c, d, e, objekt B má vlastnosti b, c, d, e, teda možno predpokladať, že objekt B má aj vlastnosť a
  - v praxi často vznikajú nesprávne, niekedy humorné analógie; takéto analógie bývajú dušou anekdoty
- recenzia:
  - recenzentom sú odborníci na danú tému, ktorí si recenzované dielo pozreli alebo prečítali (i niekoľkokrát)
  - subjektívne hodnotenie (môže byť negatívne i pozitívne), rozbor kladov a záporov diela
  - prepojenie umeleckého (publicistického) a odborného štýlu
- komentár – komentuje nejakú udalosť, nie je tak subjektívny ako recenzia
- úvodník:
  - príhovor (šéf)redaktora k čitateľom
  - obyčajne na nejakú tému
  - cieľom je upozorniť, vyzvať k zamysleniu, navodiť atmosféru
  - vyjadruje sa aj subjektívny postoj, ale nie príliš
- výklad:
  - prevláda v ňom analýza, je objektívny
  - používa sa v ňom vedecká argumentácia a citácia, termíny
  - neudávame žiadne približné fakty a hodnoty, všetko musí byť presné
  - nadväznosť viet je tesná

ÚVAHA

- subjektivizovaný variant (môžeme v ňom vyjadrovať vlastné názory, zaujímať postoj) výkladového slohového postupu
- nesmieme v nej však uvádzať zavádzajúce, nelogické, neplatné, ... informácie
- výskyt:
  - náučný štýl – eseje, kritiky, recenzie
  - publicistický štýl – úvodník, komentár
  - umelecký štýl – reflexívna lyrika, próza a dráma – vnútorný monológ, reč rozprávača
- na úvahu možno dobre pozorovať hybridizáciu štýlov – náučného, publicistického, rečníckeho a umeleckého
- používajú sa expresívne a emocionálne jazykové prostriedky (ovplyvnenie čitateľa)
- názorným príkladom hybridizácie náučného a umeleckého štýlu je esej
- odlišnosti úvahy a výkladu:

Úvaha	Výklad
prevažuje hodnotenie (aj kritika záporných stránok) a presviedčanie, subjektívny prístup autora	prevažuje analýza, vyvodzovanie, objektívny prístup autora
všeobecná argumentácia a voľná citácia alebo	vedecká argumentácia a citácia alebo parafrázovanie,

parafrázovanie, zaokrúhľovanie údajov	presné údaje
voľnejšia kompozícia a štylizácia, obraznosť, expresivnosť vyjadrovania (rečn. otázky, prirovnania)	tesnejšia nadväznosť viet, presné terminologické vyjadrovanie

Výrazy

diskusia – výmena názorov o nejakej téme, ktorá má obyčajne viesť k vyjasneniu alebo vyriešeniu nejakého problému

debata – ústna výmena názorov o nejakom čiastkovom odbornom probléme alebo o závažných životných otázkach, rokovanie, rozhovor, diskusia

polemika – útočne vyhrotený názorový spor vedený ústne alebo v tlači, prudká výmena názorov

improvizácia – prejav, výkon, najmä umelecký, (u)tvorený bez prípravy; výtvor pripravovaný, pripravený narýchlo bez náležitých prostriedkov

intenzívny – majúci veľkú intenzitu, silný, veľký, mohutný, usilovný, účinný (opak extenzívny)

extenzívny – ktorý ide do šírky, ktorý je zameraný na rozsah (opak intenzívny)

anachronizmus – 1. kladenie nejakej udalosti, javu, osoby do inej doby, ako skutočne patrí; 2. zastaraná vec, jav, názor, prežitok (z hľadiska súčasnosti)

dramatickosť – ráz, podstata dramatického diela; spád deja, živosť, napínavosť

Umelecká úvaha (úryvok z diela Ulysses (James Joyce))

Sotva možno stanoviť pevné a nemenné pravidlá o tom, čo je správne a čo je nesprávne, ale vždy by sa mal nájsť dostatok priestoru na nápravu, hoci sa tvrdí, že každá krajina, vrátane našej nešťastnice, má takú vládu, akú si zasluhuje. Ale z oboch strán by sa mala prejavovať aspoň kvapka dobrej vôle. Isteže človeka láka honosiť sa vzájomnou nadradenosťou, ale čo je vzájomná rovnosť? Nesúhlasím s násilím a neznášanlivosťou v hocijakej podobe alebo forme. Nikdy sa nimi nič nedosiahne, nikdy sa nimi nič nezastaví. Tak ako nás čakajú povinné splátky, musí prísť aj revolúcia. Preto najväčším nezmyslom je nenávidieť ľudí iba za to, že žijú niekde za rohom a hovoria iným materinským jazykom.

MOTTO

- duchaplný výrok (myšlienka), podľa ktorej sa človek riadi
- podnecuje k uvažovaniu

ZVUKOVÁ A GRAFICKÁ STRÁNKA SLOVENČINY

- v slovenčine v zásade platí, že jednej fonéme (hláske) zodpovedá jedna graféma (písmeno)
- výnimky: ch, dz, dž
- zvukovou stránkou jazyka sa zaoberá fonetika (skúma realizáciu zvukov cez hlásky) a fonológia (abstraktná)
- slovenské samohlásky delíme na:
  - a) vysoké: *i, u*
  - b) prostredné: *e, o*
  - c) nízke: *a, ä*
    - samohlásky *u* a *o* sú labializované – pri ich vyslovení musíme použiť pery
- slovenské spoluhlásky delíme na:
  - a) pernoperné – napr. *p, b, m*
  - b) pernozubné – napr. *v, f*
  - c) predod'asnové – napr. *s, z, c, t, d, dz, n*
  - d) zadod'asnové – napr. *š, ž, č, r, l*
  - e) d'asnovopodnebné – napr. *ť, ď, ň*
  - f) tvrdopodnebné – napr. *j*
  - g) mäkkopodnebné – *x, k, g*
  - h) hrtanové – napr. *h*

VÝVIN PÍSMO

1. piktografické písmo:
  - používa na vyjadrenie predmetov alebo činností obrázky
  - je univerzálne, všetci mu rozumejú
  - používa sa dodnes (zákazy, niektoré dopravné značky, ...)
2. sylabické (slabičné) písmo:
  - 1 graféma = 1 slabika
  - v súčasnosti sa používa len zriedka, iba v niektorých štátoch (Čína, Japonsko, ...)
3. fonografické písmo:
  - 1 graféma = 1 hláska
  - najrozšírenejšie – latinka, azbuka
  - v niektorých jazykoch nestačia základné znaky latinky, na vyjadrenie niektorých hlások sa používajú diakritické znamienka
  - ortografia = pravopis

SPISOVNÁ VÝSLOVNOSŤ (ORTOEPIA)

- pri hovorení je dôležitá:
  - znelostná asimilácia (spodobovanie) – nastáva, keď sú vedľa seba znelá a neznelá spoluhláska – vtedy sa vždy prvá v poradí mení na svoju párovú spoluhlásku (kde → [gde], ...)
  - výslovnosť spoluhlásky *v*
  - výslovnosť dvojhlások
  - výslovnosť spoluhláskových skupín a zdvojených spoluhlások
  - rytmické krátenie
  - mäkkosť a tvrdosť spoluhlások
- rozdelenie spoluhlások podľa účasti hlasu (podľa znelosti):
  - znelé: *b, d, ď, g, dz, dž, z, ž, h, v*
  - neznelé: *p, t, ť, k, c, č, s, š, ch, f*
  - nepárové znelé: *m, n, ň, l, ľ, í, r, ř, j*
- predpona *s-*, *z-*:
  - ak slovný základ začína na znelú spoluhlásku, predpona je tiež znelá (*s-*)
  - ak slovný základ začína na neznelú spoluhlásku, predpona je tiež neznelá (*z-*)

PROZODICKÉ VLASTNOSTI REČI – INTONÁCIA

- intonácia sa prejavuje vo väčších rečových jednotkách než je hláska, najmenšou intonačnou jednotkou je slabika
- intonácia vzniká modulovaním (zmenami) hlasu

- modulácia môže byť trojaká:
  - a) časová – vzniká pri nej:
    - kvantita (dĺžka):
      - dĺžka nositeľov slabičnosti
      - trvanie dlhej samohlásky alebo dvojhlásky je dvojnásobok trvania krátkej samohlásky
    - pauza (prestávka):
      - reč je pauzami členená na takty, takéto členenie sa nazýva frázovanie
      - prestávky rozoznávame:
        - a) logické (významové)
        - b) fyziologické (nevyhnutnosť nadýchať sa)
    - tempo reči (rýchlosť):
      - závisí od obsahu a funkcie prejavu – čím je bohatší, náročnejší, tým je tempo pomalšie a naopak
      - menej dôležité časti vety sa realizujú rýchlejšim tempom
      - priemerné tempo reči – asi 100 slov za minútu
    - rytmus:
      - je vytvorený najmä striedaním prízvukných a neprízvukných slabík v slove, ktoré vytvárajú takty
      - čím nižší je priemerný počet slabík v slovách, tým viac text smeruje k rytmickosti
- b) silová – vzniká pri nej:
  - intenzita hlasu:
    - celková sila reči, možno ňou znižovať alebo stupňovať dynamiku zvukového rečového prejavu, vyčleňovať a rozlišovať menej dôležité časti výpovede od dôležitých
    - úzko súvisí s hlasovým registrom (nižšia alebo vyššia poloha hlasu)
    - je dôležitým štylizujúcim prostriedkom vety, najmä pri prednese umeleckého textu
  - prízvuk:
    - pevný (nepohyblivý) prízvuk – na prvej slabike slova
    - vedľajší prízvuk – menej výrazný, napr. v zložených slovách
    - predklonky (napr. *a, i, aj, že, až, keď, len, ...*) a príklonky (napr. *byť, som, si, je, sme, ste, sú* (t.j. tvary pomocného slovesa *byť*), *mi, ti, si, mu, jej, ma, ťa, sa, ho, ju, vám, im, nás, vás, ich*)
    - jednoslabičné slabiky sú prízvukné, ak je na nich dôraz, alebo ak stoja pred jednoslabičným slovom, inak sú neprízvukné
  - dôraz – výrazné intonačné vyzdvihnutie slova, ktoré sa chápe vo vete ako významovo najdôležitejšie, jeho zdôraznením sa vylučuje možnosť iného chápania vety
- c) tónová – predstavuje ju:
  - melódia hlasu:
    - tónové vlnenie, čiže stúpanie a klesanie výšky hlasu vo vete
    - 3 druhy melódie:
      - a) uspokojivá končiaca melódia (konkluzívna kadencia) – klesavá melódia vetného úseku uspokojujúco uzavretého končiacou pauzou, najmä v oznamovacích vetách a dopĺňajúcich otázkach
      - b) neuspokojivá končiaca melódia (antikadencia) – stúpavo-klesavá alebo klesavo-stúpavá melódia vetného úseku neuspokojujúco uzavretého končiacou pauzou, vyžaduje odpoveď s konkluzívnou kadenciou
      - c) neuspokojivá nekončiaca melódia (semikadencia, polokadencia) – plynulo stúpajúca alebo rovná zdvihnutá melódia vetného úseku pred nekončiacou pauzou, počúvajúcí očakáva pokračovanie výpovede

KONIEC